

Поменик ДР ДЕЈАН ВУКИЋЕВИЋ (1965–2022)

Слика 1. Фотографија са отварања изложбе *Минијатура на зрну трашка* у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, 22. октобра 2015. године.

Почетком лета ове године преминуо је библиотекар савјетник др Дејан Вукићевић, руководилац Фонда старе, ретке и минијатурне књиге Народне библиотеке Србије и потпредседник Библиотекарског друштва Србије. Био је дугогодишњи поуздан сарадник Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и њен дародавац, као и сарадник Друштва библиотекара Републике Српске.

Познанство и сарадња са др Дејаном Вукићевићем, врским српским библиотекарком, библиографом, писцем и уредником, истинским библиофилом, спада у познанства којима стичемо поузданог и драгоцјеног сарадника и посвећеног учитеља на библиографском пољу и пољу расутих питања и недоумица везаних за област старе и ријетке књиге, али и књиге и библиотекарства уопште.

¹ jslagalo@hotmail.com

Аутор је библиограф савјетник у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске. Бави се текстологијом, библиографијом и културном историјом. – Напомена ур.

Рођен је 2. јуна 1965. године у Краљеву. Основну школу и Гимназију (новинарски смјер) завршио је у родном Краљеву, за чији ће књижевни и културни живот остати заувјек везан. Рана љубав према књижевности и књизи одвела га је на Београдски универзитет. Дипломирао је на Катедри за општу књижевност са теоријом књижевности на Филолошком факултету 1994. године, „али се није задовољио само теоријским знањима и солидном поткованошћу у својој струци, непрестано је усавршавајући, већ је изборио себи место и као даровити и плодни књижевни стваралац” (Аранитовић, 2016, стр. 315). На Катедри за библиотекарство одбранио је магистарски рад на тему „Дело (1954–1992): библиографија” (2004). Највише научно звање стекао је на поменутој катедри одбраном докторске дисертације „Завичајни фондови” (2010).

По дипломирању запошљава се у просвјети као наставник српског језика и књижевности (1994–1995), недуго потом радни вијек наставља у Народној библиотеци „Радослав Веснић” у Краљеву (данас Народна библиотека „Стефан Првовенчани”), стекавши драгоцену искуство на различитим библиотечким пословима (1996–2000). Године 2000. библиотечку дјелатност наставља у српској националној библиотеци – Народној библиотеци Србије (Београд). Радио је као водитељ Збирке старог плаката и летка у Одељењу посебних фондова (2000–2003), а затим као руководиоца Фонда старе, ретке и минијатурне књиге. Звање вишег библиотекара стекао је 2004, а звање библиотекара савјетника 2007. године.

У Народној библиотеци Србије учествовао је у раду Стручног савета и више комисија. Био је иницијатор формирања Комисије за израду критеријума за формирање збирки старе, ретке и минијатурне књиге и њен координатор. Донесени критеријуми, чији је био подносилац приједлога, унесени су у важећи *Закон о старој и реткој библиотечкој грађи*. Координатор је био и Комисије за доношење Смерница за оснивање и вођење завичајних фондова, а на темељу његовог предлошка ова комисија је донијела смјернице. Био је члан Комисије за полагање стручних испита, предавач и испитивач на предмету Библиографија. Аутор је приручника за полагање стручног испита из Библиографије (Народна библиотека Србије, Београд, 2021), за који биљежи да је „веома сведен, сажет и једноставан, тј. да пружи минимум информација потребних за почетни рад једног библиотечног радника, а с друге стране да му приближи област библиографије и приволи га да се њоме више бави у будућности” (Вукићевић, 2021, стр. 5). Аутор је више од тридесет библиографских портрета српских књижевних стваралаца, а знамо да предани библиографски рад подразумева много умијећа, истрајности, посвећености и одрицања. Будио је интересовање за библиографију и код других, указујући на вишеструки значај библиографског рада.

Дејан Вукићевић аутор је већег броја стручних монографских публикација: *Библиографија прилога у краљевачкој књижевној периодици*. Књ. 1, Освит, октобар, Слово, 2000; Књ. 2, Повеља: (1971–2000); сабрао је расуте повјеснице свог родног града и тиме му се на достојан начин одужио; *Библиографија Матије Бећковића* и *Библиографија Драгана Лакићевића* (Дерета, 2006); *Дело: (1955–1992): библиографија* (Институт за књижевност и уметност, Народна библиотека Србије, Матица српска, 2007); *Првих двадесет година: библиографија Графичког одељења Дерета* (Дерета, 2008); *Библиографија Николаја Тимченка* (Задужбина Николај Тимченко, Лесковачки културни центар, 2008), *Библиографија Бранислава Пешировића* (Градска библиотека Панчева, 2009); *Добрица Ђосић: библиографија* (Службе-

ни гласник, 2010); *Завичајни фондови*² (Службени гласник, Народна библиотека „Др Ђорђе Натопшевић”, 2011); *Библиографија српских енциклопедија и лексикона* (Завод за уџбенике, 2014); *Каталог летања Петра Колендића: рукописи, кореспонденција, старе књиге*, коаутори Злата Бојовић и Нада Мирков Богдановић (Народна библиотека Србије, 2015); *Библиографија српских речника* (Народна библиотека Србије, 2016); *Библиографија академика Матије Бећковића* (Српска академија наука и уметности, 2019). Његова посљедња књига *Non imprimatur или Цензура у библиотекарству и издаваштву* (Библиотека „Влада Аксентијевић”, Библиотека „Димитрије Туцовић”, 2019; Прометеј; Библиотека „Димитрије Туцовић”, 2021) привукла је изузетну пажњу културне и научне јавности. Објавио је више десетина стручних радова и приказа.

Био је сарадник *Лексикона писца Југославије* и *Српске енциклопедије* и члан Одбора Сусрета библиографа у спомен др Георгија Михаиловића (Инђија), те дугогодишњи учесник овог стручно-научног скупа. Од 2016. године Дејан Вукићевић био је уредник *Гласника Народне библиотеке Србије* и годишњака *Сушета библиографа у спомену на др Георгија Михаиловића* од 2017. „Баш некако по испуњењу пола столећа живота, понуђено ми је да уређујем гласило куће у којој радим одређено време, а оно се већ мери десетлећима. Понуда која се не одбија, рекло би се. И нисам је одбио. Први посао је формирање нове редакције. За најближе сараднике обично бирате оне с којима сте до тада имали добру сарадњу, који имају импозантне биографије и библиографије, оне који имају спону с традицијом, не занемарују пређашње домете библиотечке струке, али, с друге стране, прате трендове савременог библиотекарства, иду укорак с њим. Бирао сам их и тако да редакција покрије све, или бар најважније, базичне области струке – каталогизацију, класификацију, монографске и серијске публикације, набавку библиотечке грађе, дигитализацију, превођење стручних текстова с других језика” (Вукићевић, 2016, стр. 7). Као уредник *Гласника Народне библиотеке Србије* истиче и да „ниво радова мора бити адекватан кући која часопис објављује, дакле висок, без чињења уступака осредњости, компилаторству или плагијаторству” (Вукићевић, 2016, стр. 9). Истакао се као уредник, окушао и као приређивач (Давичо, О. (2007). Грађанине Павловићу. *Београдски књижевни часопис*, год. 3, бр. 6, 83–97). Члан редакције или стручни рецензент био је и у *Панчевачком чинишћу*, *Гласнику Народне библиотеке Србије*, *Гласу библиотеке*, *Библиотекару*, *Новинама Београдског чинишћа*. Коуредник је зборника с конференције *Посебне збирке у контексту заштите културне баштине и као подстицај културног развоја* (Београд, 2017). Уз Финку Пјевач, некадашњег библиотекара Матице српске, био је рецензент издања Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске *Библиографски опис дјела Симеона Милутиновића Сарајлије* (2014), чији је аутор и аутор овог поменика.

Приредио је пет запажених изложби с каталозима: *Први српски раи плакатима* из Фонда старог плаката и летка Народне библиотеке Србије (2005), *Каква корист од наслова* (2005), *Масонски симболи на старој српској књизи* (коаутор Немања Радуловић, 2006), *Збирка старе српске књиге* (2006), *Минијатура на зрну грашка: збирка минијатурних књига Народне библиотеке Србије* (2014). Ова изложба минијатурних књига Народне библиотеке Србије гостовала је у двадесет осам градова, а један од њих је и Бањалука. Изложба је свечано отворена 22. октобра 2015. године у изложбеном салону Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

² „По први пут је у нашој стручној литератури на најцеловитији начин у овој књизи уобличена изузетно значајна и сложена проблематика везана за појмовно разјашњење, могућности, домете и устројство завичајних фондова матичних библиотека и значај завичајних библиографија у општем склопу нашег библиотечког система” (Аранитовић, 2016, стр. 316).

Сарађивао је и у изради изложбе *Заљубио сам се у један траг* с поднасловом: *Београд у пуштинским европских пуштиника* (2007).

„Као члан Библиотекарског друштва Србије, члан Управног одбора, председник Статусне комисије БДС и потпредседник Друштва, Дејан се страсно борио за унапређење крвног удружења библиотекара у земљи, настојећи да ради активно на окупљању колегиница и колега око темељних вредности струке и мисије БДС. Циљевима и интересима БДС неретко је подређивао друге, на првом месту сопствене интересе. Овај губитак за српско библиотекарство и културу у целини је тешко сагледив, узимајући у обзир Дејанов свестран стручан и научан рад на пољу библиотечко-информационе делатности, библиографије, старе и ретке књиге, завичајних фондова, као и његов плодан књижевни живот. Он је свој списатељски таленат често стављао у контекст ангажованих текстова објављених у дневној и недељној периодици, којима је, између осталог, настојао да афирмише и ојача професију којој је припадао целим својим срцем и бићем. Дејан је у правом смислу речи био човек од књиге и за књигу: образовањем, интересовањем, послом и страшћу”, забиљежено је у некрологу на сајту³ Библиотекарског друштва Србије.

За свој дугогодишњи предани рад на пољу библиотекарства и допринос овој дјелатности стекао је више признања и награда: Награду Библиотекарског друштва Србије „Стојан Новаковић” за библиографију часописа „Дело” 2007, а исту награду 2012. године за *Библиографију српских енциклопедија и лексикона*. Добрило Аранитовић у тексту „Дејан Вукићевић или сретан укрштај талената” по уручењу награде с именом Стојана Новаковића истиче да се „по други пут више него заслужено обрео у озрачју лика овог драгоценог човека српске културе” (Аранитовић, 2016, стр. 315). Награду „Марија Илић Агапова” добио је 2012. године као најбољи библиотекар града Београда. У обраћању по уручењу ове значајне награде, која се додјељује најбољем библиотекару града Београда, Дејан је рекао: „У мојој канцеларији на белим чистим зидовима само су два записа, онај чувени Борхесов: *Увек сам замисљао да рај мора бити нека врста библиотеке*, и један мање познат, Хорацијев: *Ако имаш библиотеку која гледа на мали врш, ништа ти не недостиже*. Како радим у Народној библиотеци Србије и мој радни простор гледа на Карађорђевог парк, то би требало да значи да сам већ у рају и да ми ништа више не треба”⁴.

Године 2019. за укупан допринос библиотекарској струци уручена му је национална награда „Јанко Шафарик”. Добитник је награде „Дејан Медаковић” 2020. године за књигу „Non imprimatur или цензура у библиотекарству и издаваштву”, у којој закључује: „У сваком друштву, од праискона до данашњих дана кочила је напредак, уназађивала друштвени развој, материјално је неизмерно коштала човечанство, обесмишљавала смисао људске егзистенције”. [...] „Ако се, на самом крају, дакле, из свега нешто може закључити, без патетике и моралисања, можда би могло бити следеће: свакако не треба трпети (негативну) цензуру и треба се борити против ње, али свагда и на сваком месту ваља је препознати и трудити се да и сам не постанеш цензор” (Вукићевић, 2021, стр. 105).

Након објављивања замашне библиографије часописа *Дело* одржан је Округли сто *Дело*. Поред аутора и модератора Ђорђија Вуковића, учесници су били Весна Матовић, Ратко Петковић, Јовица Аћин, Гојко Тешић, Ана Ђосић Вукић, Марта Фрајнд, Александар Петров, Јован Ђирилов и Жарко Рошуљ. Излагања су објављена у *Књижевној историји* (40,

³ <https://bds.rs/2022/06/in-memoriam-dejan-vukicevic-1965-2022/>. Датум приступа: 28. 6. 2022.

⁴ Архива аутора текста.

136, 2008, 693–737). Ана Ћосић Вукић указала је на значај за српску културу „огромног библиографског и не само библиографског рада Дејана Вукићевића”. У тексту насловљеном „Ремек-Дело” Дејан Вукићевић истиче да је ова библиографија „покушај да се осветли део скривеног блага наше културе”. Аутор се осврнуо и на сами почетак библиографског рада: „У рано пролеће 1999, када су у Србији цветале бомбе, не могавши да читам ни да пишем, започео сам рад на библиографији једног од најзначајнијих српских, па и југословенских књижевних часописа, не знајући колико ће библиографских јединица изнети, да ли ћу га икада окончати, ни да ли ће се уопште појавити међу корицама. Много касније сазнао сам да дело о *Делу* броји 7.714 јединица, да је прерасло у магистарски рад, да се удобно сместило у тврде корице, да је овенчано признањем с именом Стојана Новаковића, а данас ме ево међу вама, уваженим искусним књижевним посленицима” (Вукићевић, 2008, стр. 697–698).

О Вукићевићевим научним и стручним радовима писали су: Добрило Аранитовић, Здравка Радуловић, Владимир Арсенић, Мирјана Брковић, Светлана Јанчић, Ана Павловић, Тијана Бежанић, Небојша Ковачевић, Никола Пеулић, Александра Вранеш, Бојана Вукотић, Милан Грба, Миле Грозданић, Драгољуб Ђокић, Биљана Јаковљевић, Ана Јанковић, Оливера Недељковић, Драгана Милуновић, Наташа Поповић, Александар Радовић, Виолета Стојменовић, Драган Стојменовић, Даниела Кермеци, Љубица Ћоровић, Снежана Ненезић и др.

Био је и плодан књижевни стваралац. Више од тридесет година објављивао је књижевне радове, приче и есеје, за које је добио и већи број награда, између осталих „Српско перо” (Јагодина, 1999), трећу награду „Милутин Ускоковић” (Ужице, 2017), награде за најбољи есеј (Ниш, 1992; Пријепоље, 1995). Аутор је два романа *Богило* (2005) и *Церебрум* (2012) и пет књига прича *Короша* (1998), *Алеја бизарних књигова* (2002), *Омама* (2007), *Нокаш и месо* (2016) и *Приватна антологија* (2021). Објавио је неколико књижевних приказа (о Сервантесу, Гогољу, Лотреамону, Андреју Макину, Алесандру Барикку и др.). Књижевне радове објављивао је у *Лешопису Машице српске*, *Књижевности*, *Књижевним новинама*, *Књижевној речи*, *Свескама*, *Пољима*, *Повељи*, *Савременику*, *Градини*, *Стварању*, *Пушевицама*, *Крајини* и др. Прилоге је објављивао и у дневној и седмичној штампи (*Полиџика*, *Новости*, *НИН*, *Илустрована полиџика*, *Рејоршер* и др).

О Вукићевићевом књижевном стваралаштву писали су: Драган Лакићевић, Срба Игњатовић, Гордана Ћилас, Биљана Андоновска, Владимир Арсенић, Зоран Богнар, Марко Богуновић, Марина Вулићевић, Срђан Вучинић, Владимир Гвозден, Владислава Гордић Петковић, Лидија Делић, Љиљана Дугалић, Бојан Ђорђевић, Стојан Ђорђевић, Бранислав Живановић, Слађана Илић, Владимир Јагличић, Весна Капор, Данијела Костадиновић, Дејан Костић, Марјан Маринковић, Емилија Миловановић, Снежана Милосављевић Милић, Љиљана Пешикан Љуштановић, Иван Радосављевић, Марко Радуловић, Гаља Сапожниченко, Драгана Столић, Весна Тријић, Милица В. Ћуковић, Јахја Фехратовић, Бајо Џаковић.

„Лајтмотив сећања и потрага за минулим временом, као једна од одлика Вукићевићевих прича и романа, у књизи *Нокаш и месо* трансформише се у централну наративну окосницу и тачку пресека бројних пролепси. Будући да стилска доминанта ове збирке, (ауто) иронија, спада у фигуре дистанце, отпора према другом (и себи као другом), мозаични наратив аутофикционалног карактера *Нокаш и месо* могуће је одредити као (при)повест колебања/сумње, тј. суптилне семантичке клацкалице између тематизовања блискости и *блискости*, искрености и *искрености*, доброте и *доброће*” (Ћуковић, 2016, стр. 154).

Његови књижевни радови заступљени су у петнаестак зборника и антологија од којих издвајамо антологију новије српске приче „У књигама све пише” Милована Данојлића (Београд, 2008). Тематски блок о Дејану Вукићевићу објављен је у часопису *Књижевности* 2001. године, а његова проза била је предмет на два међународна научна скупа у Нишу и Трнову (Бугарска). Књиге прича *Алеја бизарних књигова* и *Омама* преведене су на пољски језик, а неколико прича и на словеначки, шпански, румунски и мађарски језик.

Истицао је да је српском библиотекарству неопходно вратити достојанство, „лепоту позива учинити видљивом”, „истаћи племенитост и привилегију рада с књигом” (Вукићевић, 2015, стр. 3). Својом неуморном радиношћу и *укршћајем талената* чинио је управо то за ову племениту дјелатност, а радном културом трајно је инспирисао све нас који смо имали част да са њим сарађујемо. Био је истрајан, посвећен, свестран, пажљив, достојанствен, учтив, одмјерен и благодаран.

Успомена на др Дејана Вукићевића као истрајног научног радника, врсног библиотекара, изузетног библиографа и књижевног ствараоца (романсијера и приповједача), племенитог човјека остаће нам у неизбрисивом сјећању. Остаје живо признање и поштовање културне и научне заједнице, које ће, надам се, на достојан начин вредновати и цјеловито сагледати укупни значај и мјесто др Дејана Вукићевића у српској култури, књижевности и науци.

Сахрањен је 28. јуна у Конареву код Краљева, недалеко од Матарушке Бање.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

1. Аранитовић, Д. (2016). Дејан Вукићевић или сретан укрштај талената. У: *Сусрети библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића*, Зборник радова, год. 20, 2016 [шт. 2017]. (315–320).
2. Вукићевић, Д. (2021). *Non imprimatur или Цензура у библиотекарству и издаваштву*. Нови Сад: Прометеј, Лазаревац: Библиотека „Димитрије Туцовић”.
3. Вукићевић, Д. (2016). Увођење у посао или уводник у покушају. *Гласник Народне библиотеке Србије*, бр. 18, [7].
4. Вукићевић, Д. (2015). Чаробни брег српског библиотекарства. *Политика* (21. новембар 2015). Култура – уметност – наука, год. 59, бр. 29, 3.
5. Вукићевић, Д. (2008). Ремек-Дело. *Књижевна историја*, год. 40, бр. 136, 697–698.
6. Ђуковић, М. (2016). О животу, о уметности, о истинама: (не)стварне приче према живим моделима. У: Вукићевић, Д. (2016). *Нокаџ и месо*. Нови Сад: Културни центар Новог Сада.